

Ngành gỗ hướng tới mốc 25 tỷ USD: Bài toán phát triển bền vững đặt ra cấp thiết

08:28 07/03/2026

Sau hơn ba thập kỷ tăng trưởng mạnh mẽ, ngành gỗ Việt Nam đang đứng trước một bước ngoặt quan trọng. Từ kim ngạch xuất khẩu chỉ 61 triệu USD vào năm 1996, ngành đã vươn lên đạt 17,2 tỷ USD vào năm 2025. Tuy nhiên, để đạt mục tiêu 25 tỷ USD vào năm 2030, giới chuyên gia cho rằng ngành gỗ không thể tiếp tục phát triển theo cách truyền thống, mà cần chuyển đổi sang mô hình bền vững, nâng cao giá trị gia tăng và chủ động hơn về nguồn nguyên liệu.

Theo các chuyên gia, năm 2025 tiếp tục ghi nhận vị thế vững chắc của ngành gỗ trong nhóm ngành xuất khẩu chủ lực của Việt Nam. Hoa Kỳ vẫn là thị trường tiêu thụ lớn nhất, chiếm khoảng 55% tổng kim ngạch xuất khẩu gỗ và sản phẩm gỗ. Cùng với Nhật Bản và Trung Quốc, ba thị trường này chiếm gần 80% tổng giá trị xuất khẩu của toàn ngành.

Trong cơ cấu sản phẩm, đồ nội thất tiếp tục giữ vai trò chủ lực với giá trị xuất khẩu khoảng 11,7 tỷ USD. Bên cạnh đó, viên nén gỗ cũng nổi lên như một điểm sáng khi tăng trưởng gần 50% trong năm 2025, giúp Việt Nam trở thành một trong những quốc gia xuất khẩu sinh khối năng lượng hàng đầu thế giới.

Ngành gỗ Việt Nam đã đạt tốc độ tăng trưởng phi thường trong 3 thập kỷ qua.

Động lực tăng trưởng của ngành gỗ thời gian qua đến từ dòng vốn đầu tư nước ngoài, cùng với tác động tích cực của các hiệp định thương mại tự do thế hệ mới. Nhờ đó, nhiều doanh nghiệp đã đầu tư công nghệ hiện đại trong các khâu ép ván, sấy gỗ, xử lý bề mặt và logistics. Xu hướng chuyển dịch từ gia công đơn thuần sang thiết kế sản phẩm, xây dựng thương hiệu và phát triển chuỗi cung ứng cũng ngày càng rõ nét.

Tuy nhiên, phía sau con số tăng trưởng ấn tượng vẫn tồn tại nhiều thách thức. Một trong những vấn đề lớn nhất là sự phụ thuộc vào nguồn nguyên liệu nhập khẩu. Hiện nay, hơn một nửa lượng gỗ đầu vào phục vụ chế biến xuất khẩu vẫn phải nhập từ nước ngoài. Điều này tạo ra khoảng cách lớn giữa giá trị kim ngạch xuất khẩu và giá trị nội địa thực sự của ngành.

Bên cạnh đó, nền tảng tài nguyên rừng trong nước cũng đang chịu áp lực ngày càng lớn. Diện tích rừng của Việt Nam hiện khoảng 14,87 triệu ha với độ che phủ hơn 42%. Phần lớn diện tích trồng mới là rừng sản xuất với chu kỳ khai thác ngắn từ 5 đến 7 năm. Mô hình này giúp người trồng rừng nhanh thu hồi vốn nhưng lại hạn chế khả năng tích lũy sinh khối dài hạn và ảnh hưởng đến chất lượng đất.

Sự phân tán của hàng triệu hộ trồng rừng nhỏ lẻ cũng khiến việc tiêu chuẩn hóa chất lượng và cấp chứng chỉ quản lý rừng bền vững gặp nhiều khó khăn. Trong khi đó, các thị trường lớn ngày càng siết chặt các quy định liên quan đến nguồn

gốc gỗ hợp pháp và bảo vệ môi trường.

Tại Hoa Kỳ, các cuộc điều tra thương mại đối với một số sản phẩm gỗ của Việt Nam đang tạo ra rủi ro về thuế phòng vệ. Trong khi đó, Liên minh châu Âu triển khai các quy định mới yêu cầu truy xuất nguồn gốc gỗ chặt chẽ, đặc biệt là quy định chống phá rừng và cơ chế điều chỉnh biên giới carbon.

Trong bối cảnh đó, chiến lược phát triển ngành gỗ đến năm 2030 đặt trọng tâm vào nâng cao chất lượng tăng trưởng thay vì mở rộng quy mô đơn thuần. Một trong những giải pháp quan trọng là chuyển đổi từ rừng trồng chu kỳ ngắn sang rừng gỗ lớn với thời gian khai thác từ 10 đến 15 năm. Mô hình này giúp tăng trữ lượng gỗ, cải thiện chất lượng nguyên liệu và nâng cao giá trị kinh tế trên mỗi hecta đất rừng.

Song song với đó, ngành chế biến gỗ cần đẩy mạnh ứng dụng công nghệ, tự động hóa và số hóa chuỗi cung ứng. Việc xây dựng hệ thống truy xuất nguồn gốc minh bạch, gắn với dữ liệu địa lý của từng lô rừng sẽ trở thành điều kiện bắt buộc để đáp ứng các tiêu chuẩn quốc tế.

Ngoài ra, đa dạng hóa thị trường xuất khẩu cũng được xem là hướng đi cần thiết nhằm giảm phụ thuộc vào một số thị trường lớn. Các khu vực như Trung Đông, Ấn Độ hay ASEAN đang được đánh giá là những thị trường tiềm năng cho sản phẩm gỗ Việt Nam trong thời gian tới.

Với những thay đổi này, mục tiêu đạt kim ngạch xuất khẩu 25 tỷ USD vào năm 2030 không chỉ là bài toán tăng trưởng, mà còn là phép thử đối với khả năng chuyển đổi sang mô hình phát triển bền vững của toàn ngành gỗ Việt Nam.

Nam Sơn (t/h)